

VEELGESTELDE VRAGEN

REGIONALE ENERGIE STRATEGIE | RES

DE RES: WAT IS HET?

Waarom de RES?

Door de stijging van de CO₂-uitstoot warmt de aarde op. Bovendien raken fossiele brandstoffen uitgeput. Daarom is in december 2015 in Parijs een klimaatopgave georganiseerd door de Verenigde Naties (VN). Tijdens deze top is het 'Akkoord van Parijs' door 195 landen ondertekend. Hierin werd afgesproken om de opwarming van de aarde te beperken tot ruim onder 2 graden Celsius. Ook Nederland stemde daarmee in. Om die afspraak na te komen hebben in Nederland overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partijen het Klimaatakkoord opgesteld. In dit akkoord worden concrete afspraken gemaakt over hoe we in Nederland de CO₂-uitstoot kunnen halveren. Veel afspraken die in het Klimaatakkoord staan, moeten in de regio worden uitgevoerd. Daarom heeft het Rijk dertig regio's aangewezen en ze gevraagd ieders een Regionale Energie Strategie (RES) op te stellen. Cleantech Regio is er daar één van.

Wat is de RES?

De RES is één van de hulpmiddelen om de doelen uit het Klimaatakkoord te realiseren. Om de landelijke afspraken over CO₂-vermindering te halen is regionaal maatwerk nodig. Het opstellen van de RES sluit naadloos aan op de doelen van de Cleantech Regio, die gaat voor een energieneutrale en circulaire regio in 2030. De RES is dus ook een manier van samenwerking. Tot slot is de RES een product waarin staat beschreven welke koers de RES-regio vaart om lokale/regionale energiedoelstellingen te bepalen en te behalen. In de RES komt de regio met een bod of een voorstel voor wat we in de Cleantech Regio concreet kunnen doen om het Klimaatakkoord te realiseren. De RES heeft een horizon van het jaar 2030 met een doorkijk naar het jaar 2050.

Wat is de meerwaarde van de RES?

De oplossing voor een overstap naar duurzame energie gaat vaak over provincie- en gemeentegrenzen heen. Denk aan grootschalige wind- en zonprojecten en aqua- en geothermie (warmtenetten). Door regionale afstemming van vraag en aanbod kunnen de warmtebronnen optimaal benut worden.

De meerwaarde van een RES zit daarnaast in het bundelen van capaciteit en kennis tussen de verschillende overheden als het gaat om het energiebeleid, netwerk, stakeholders en meer. Tot slot maakt de RES regionaal maatwerk mogelijk door samen met alle betrokkenen te kijken wat waar mogelijk is.

Wat is de RES niet?

De RES richt zich niet op energiebesparing. Dat blijft een lokale verantwoordelijkheid. De RES kijkt puur naar opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de opslag van energie-infrastructuur die daarvoor nodig is. Daarbij focust de RES met name op hernieuwbare elektriciteitsopwekking van zonne- en windenergie door middel van zonnepanelen en windmolens.

Wat staat er straks in de RES?

In de RES komt te staan wat er in onze regio nodig is om te voldoen aan de klimaatdoelstellingen uit het Klimaatakkoord. In de RES beschrijven we in elk geval hoeveel hernieuwbare energie we in de Cleantech Regio op land willen opwekken, welke gevolgen dat heeft voor de energie-infrastructuur, wat de warmtevrage is in onze regio, welke warmtebronnen beschikbaar zijn en wat nodig is voor de warmte-infrastructuur.

Concreet staat er straks in de RES onder meer:

- › Hoe we in de regio duurzame elektriciteit willen gaan opwekken.
- › Een regionaal draaiboek voor warmtetransitie in de bebouwde omgeving, waarbij we de warmtebronnen en de verdeling ervan inzichtelijk maken [Regionale Structuur Warmte].
- › Regionaal inzicht in de energie-infrastructuur die nodig is.
- › Procesafspraken met stakeholders over uitvoering van de RES.

Wat betekent de RES voor de ruimtelijke omgeving?

In het ontwerp-Klimaatakkoord gaat het Rijk uit van landelijk 49% minder CO₂-uitstoot ten opzichte van 1990. Hieraan moeten alle sectoren bijdragen. Zo moeten we in de gebouwde omgeving in Nederland bijvoorbeeld voor 2050 7 miljoen woningen en 1 miljoen andere gebouwen goed isoleren en van duurzame warmte en schone elektriciteit voorzien. Als onderdeel van die 49% CO₂ besparing is door het Rijk berekend dat alle regio's in Nederland per jaar samen ten minste 35 Terawattuur [TWh] hernieuwbare energie op land moeten opwekken. Een huishouden verbruikt in 2019 gemiddeld zo'n 3.500 kWh per jaar.

Ter illustratie: de omvang van 1 TWh staat gelijk aan:

- › 152 windturbines
- › 1.665 hectare zonneveld
- › 308.641 woningen met zonnedaken
- › 17.100 hectare Biomassateelt

Het doel van de RES is om hernieuwbare energieopwekking, warmte(rest)bronnen en bijbehorende infrastructuur zorgvuldig in te passen in de regio. De uitvoering van de RES kan dus onmogelijk samen gaan zonder invloed uit te oefenen op de ruimtelijke omgeving.

DE RES: WANNEER EN MET WIE?

Van wie komt de opdracht voor de RES?

De koepelorganisaties VNG [Vereniging Nederlandse Gemeentes], IPO [Interprovinciaal Overleg] en Unie van Waterschappen hebben in een vroeg stadium de handen ineen geslagen. Gezamenlijk staan ze achter de afspraken die gemaakt zijn tijdens de Klimaatop van Parijs in 2015 met als resultaat een intensieve en vroegtijdige samenwerking aan een landelijk Klimaatakkoord en de daaraan verbonden RES opgave. Decentrale overheden in de regio [dat zijn gemeenten, waterschappen en provincie] maken zelf een RES in hun RES-regio. Zij betrekken daarbij maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Met wie maakt de Cleantech Regio de RES?

De regiogemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen werken samen in de RES, samen met de waterschappen Vallei & Veluwe en Rijn & IJssel en de provincie Gelderland. Ook de Strategische Board van de Cleantech Regio en netbeheerder Alliander zijn nauw betrokken. Gemeente Deventer, wel een regiogemeente van de Cleantech Regio, doet mee in de Regionale Energie Strategie West-Overijssel.

HOE EN WANNEER KOMEN WE TOT EEN RES?

Oktober 2019 - De eerste stap is het ondertekenen van het definitieve Klimaatakkoord. Dit gebeurt waarschijnlijk in oktober 2019. De afgelopen periode heeft de regio al wel een startnotitie van de RES opgesteld. Voor of net na de zomer van 2019 volgt lokale besluitvorming over de startnotitie. Als het landelijke Klimaatakkoord naar verwachting in het najaar 2019 is ondertekend, starten de partners officieel met het maken van de RES. Omdat die heel snel klaar moet zijn, zijn de voorbereidingen al gestart.

Juni 2020 - Binnen acht maanden na ondertekening van het Klimaatakkoord moeten alle dertig RES-regio's, waaronder de Cleantech Regio, een concept-RES aanbieden. In dit concept staat het bod van de regio. Hoeveel gaat Cleantech Regio bijdragen aan de klimaatdoelstellingen?

April 2021 - 18 maanden na ondertekening van het Klimaatakkoord moeten alle dertig RES-regio's een definitieve RES 1.0 vastgesteld hebben waarin ze aangeven hoe ze de klimaatdoelstellingen denken te halen. Omdat binnen deze landelijke deadline de regio binnen een zeer korte tijd tot een RES moet komen, heeft Cleantech Regio al een startnotitie opgesteld. De definitieve RES wordt elke twee jaar geactualiseerd.

Wat is de startnotitie?

Gemeenten, provincie Gelderland en waterschappen hebben in samenwerking met de Strategische Board van de Cleantech Regio en netwerkbedrijf Liander alvast afspraken gemaakt om tot een RES te komen. Deze afspraken staan in de Startnotitie RES. Hierin staat ook welke energieopgaven de regio wil realiseren in de regio en via welke aanpak de regio wil komen tot de definitieve RES.

Wie voert de RES uit?

De gemeenten en provincies besluiten zelf over de verwerking van de RES in hun Omgevingsbeleid (Omgevingsvisie, Omgevingsplan/Omgevingsverordening). De waterschappen benutten hiervoor het waterbeheerprogramma en kunnen desgewenst een eigen Waterschapsomgevingsvisie opstellen.

Wat is de rol van de gemeenteraden?

Cleantech Regio wordt onder meer gevormd door acht gemeentes, waarvan er zeven deelnemen aan de RES. De raden van deze gemeentes beslissen mee over de RES en de startnotitie die er nu ligt. Zodra er een definitieve en vastgestelde RES 1.0 ligt, vermoedelijk in het voorjaar van 2021, is deze voor alle betrokken bestuurlijke partijen het uitgangspunt voor omgevingsinstrumenten zoals omgevingsvisie, omgevingsverordening en omgevingsplan.

Hoe worden inwoners betrokken?

Cleantech Regio kiest ervoor om te starten met het vormgeven van een gedegen verhaal. Een verhaal over de regio, het landschap, het grondgebruik, de kaders die van invloed zijn op duurzame energie en de visies van de partijen over de inpassing van duurzame energie. Op dinsdag 28 mei 2019 was de eerste bijeenkomst met regionale stakeholders, op het Zwitsalsterrein in Apeldoorn. Later volgen ook lokale ruimte-ateliers, met onder meer energiecoöperaties, dorpsraden en ondernemers.

Deze ateliers worden met stakeholders georganiseerd om input op te halen voor de Regionale Energie Strategie (RES). Welke keuzes maken wij voor opwekking van duurzame elektriciteit in de Cleantech Regio?

De gemeenten regelen zelf hoe ze inwoners betrekken in wat de RES is en wat de uitvoering betekent voor hun leefomgeving.

BEGRIPPENLIJST

Cleantech Regio: De gemeenten Apeldoorn, Brummen, Deventer, Epe, Heerde, Lochem, Voorst en Zutphen werken met ondernemers, onderwijs en onderzoekers samen aan een energie neutrale en duurzame economie en samenleving.

CO₂-uitstoot: CO₂ [koolstofdioxide] is een gas dat van nature voorkomt in de atmosfeer van de aarde. CO₂-uitstoot vindt plaats door de verbranding van fossiele brandstoffen, zoals olie, kolen en aardgas. Ook dieren en mensen stoten CO₂ uit. CO₂ is op zichzelf niet schadelijk. Maar de hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer de laatste 100 jaar sterk toegenomen. Daardoor wordt er steeds meer warmte vastgehouden. Het gevolg: de gemiddelde temperatuur op aarde stijgt. Dit wordt het broeikaseffect genoemd. Het broeikaseffect zorgt voor klimaatverandering.

De Strategische Board: De Strategische Board en de Wgr-regio Stedendriehoek vormen samen de Cleantech Regio. De Strategische Board is een stichting en bestaat uit vertegenwoordigers van bedrijfsleven, gemeenten en onderwijs (mbo en hbo).

Warmtetransitie: afscheid nemen van fossiele bronnen als aardgas, aardolie en steenkool en overstappen op duurzame energie

Duurzame energie | hernieuwde energie: Duurzame energie is energie die wordt opgewekt vanuit zon, wind, water of grond en die het leefmilieu en de mogelijkheden voor toekomstige generaties niet benadeeld

Energie-infrastructuur: Tussen energiegebruik en energiebronnen ligt het transport van energie: de energie-infrastructuur. Verduurzaming van het energieaanbod vraagt om andere eisen aan bestaande en nieuwe energie-infrastructuur.

Nationaal programma Regionale Energie Strategie: Het Nationaal Programma RES ondersteunt de regio's bij het maken van de RES. Denk aan kennis ontwikkelen en delen, data ondersteuning [analyses, rekenmethodieken etc.] of informatie over het Klimaatakkoord. Meer info www.regionale-energiestrategie.nl.

Dit document bevat een overzicht van veel gestelde vragen en antwoorden m.b.t de Regionale Energiestrategie (RES). De antwoorden zijn afkomstig van de afdeling communicatie van Cleantech Regio.

COLOFON

Meer informatie over Cleantech Regio is te vinden op www.cleantechregio.nl. Op de hoogte blijven van ontwikkelingen in de regio? Meld je via de website aan voor de nieuwsbrief, www.cleantechregio.nl/nieuwsbrief

RES | Uitgave juli 2019